ויאמר אליהו

דברי חיזוק
באמונה ובטחון ועוד
על פרשיות השבוע

ערב שב"ק פרשת
חיי שרה
כ"ו מרחשוון
שנת תשפ"ז

מאת הרב **אלי' מאיר סמיט** שליט"א

♦ ביהמ"ד תוס' יו"ט ירושלים 058.323.1459 | 347.897.9968 ♦

מה' אשה לאיש – אין זיווגו של אדם אלא מאת ה' יתברך!!!

מה נשתנה ענין הזיווג משאר ענייני ההשגחה

כתוב בפרשתינו (בראשית כד, נ- נא): וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵיְהוָה יָצָא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ טוֹב. הִנֵּה רִבְקָה לְפָנֶיךָ קַח וָלֵךְ וּתְהִי אִשָּׁה לְבֶן אֲדֹנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה.

איתא בגמרא (מועד קטן יח ע"ב): "אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש, מן התורה דכתיב (בראשית כד, נ) וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵה' יָצָא הַדָּבָר, מן הנביאים דכתיב (שופטים יד, ד) וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵה' הִיא, מן הכתובים דכתיב (משלי יט, יד) בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת. ע"כ. והנה ידועה התמיהה, מה החידוש בדבר זה ש-מה' אשה לאיש, והלא אנו מאמינים בני מאמינים, שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה בעולם שלא בהשגחתו הפרטית וברצונו יתברך, ואם כן יש להתבונן, איזו רבותא יש בענין השידוכים והזיווגים יותר מבשאר ענייני העולם, הרי גם בהם הקב"ה מנהיג את עולמו בהשגחתו הפרטית.

וכמו כן יש להבין מה שאמרו במדרש שוחר טוב (תהלים נט): "בוא וראה כמה קשה הוא הזיווג, מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים הקדוש ברוך הוא מייחד שמו על הזיווג, בתורה כתיב ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר (בראשית כד נ), ובנביאים כתיב ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא (שופטים יד ד), ובכתובים כתיב ומה' אשה משכלת (משלי יט יד), מכאן שייחד הקדוש ברוך הוא שמו על הזיווג". ע"כ. ויש להבין את עומק כוונת חז"ל במה שאמרו שהקב"ה מייחד שמו על הזיווג, במה ניכר יחוד זה.

עוד יש להבין, דהנה מנהג ישראל הוא, כשהחתן מקדש את הכלה תחת החופה, מניח את הטבעת על אצבע הכלה, המכונה 'אצבע'. ויש להתבונן מדוע מניח החתן את הטבעת דוקא על אצבע זו, ולא על האצבע המכונה קמיצה, שהרי דרך הנשים לענוד את הטבעת על אצבע הקמיצה, ועוד, שלאחר הקידושין מעבירה האשה את הטבעת לאצבע הקמיצה, ואם כן מדוע אין החתן מניח את הטבעת לכתחילה על אצבע הקמיצה.

בשידוכים נראית השגחתו של ה' יתברך בגלוי

אמנם, ביאור הדברים הוא על פי הידוע בשם הגה"ק החזון איש זי"ע (הובא בספר מעשה איש ח"א עמ' רי"ב), שאף שהקב"ה מנהיג את עולמו והוא המושל בכל הברואים, מכל מקום פעמים שדרכי ההשגחה מכוסות ונסתרות, כי כך עלתה במחשבה לפניו יתברך להסתיר פניו, עד שיש מקום לטעות כאילו ח"ו יש בידו של האדם לעשות כרצונו. אולם מקום הניחו לנו מן השמים בענין השידוכים, להראות לעין כל בגלוי את השגחתו הפרטית, כיצד הקב"ה מנהיג את עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה, מקרב ומרחיק אנשים, ומצרף מקרים שונים, והכל כדי שייגמר שידוך אחד בכי טוב.

אין ביד אדם להקדים או לאחר את המיזעד לו

ואכן, הכל יודוך והכל ישבחוך, כי בענין זה של מַה' אִשָּׁה לְאִישׁ אין שום הסתר פנים כלל. שאף אם נראה על פי דרך הטבע שאין שום סיכוי מצד המציאות, או מצד החסרונות והפגמים שיש בצדדים המדוברים, או משום שיש כאלו הרוצים לקלקל ולמנוע את השידוך

> **רמוז שאין האב אלא עומד מן הצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד, אלא שפעמים מעמידו הקב"ה מן הצד בדי שלא יפריע בחכמתו ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה.**

מחמת שנאתם אליו או מסיבה אחרת, ואף אם חסר ממון, מכל מקום, ברצות ה' שהצעה זו תבוא לידי גמר, אזי יעלו שמים וירדו תהומות עד שיתגלגל הדבר וייגמר בכי טוב. החסרונות ייעלמו, שום שונא לא יוכל לקלקל, ואף עניין הממון לא יעמוד למכשול.

לעומת זאת, אם מהשמים לא הכריזו שאותה בת פלוני תהיה לאותו פלוני, לא יועיל שום דבר שבעולם, לא מעלות נפלאות שיש בצדדים, לא כסף וזהב ולא שאר סיבות כיוצא באלו, אלא אותה הצעה לא תתקדם כלל ולא תגיע לשום מקום. ולא עוד, אלא שהקב"ה הוא המזווג 'בת פלוני לפלוני ביום פלוני ובמקום פלוני', ואין כח ביד אנוש להקדים או לאחר את הזמן המיועד אפילו רגע אחד. ולא יועילו כל ההשתדלויות שבעולם, כי אין אנו אלא כ'חומר ביד היוצר'.

וכן היה הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל מבאר בהרחבה את יסוד ההשגחה: פשוט וברור שכל הבריאה כולה מושגחת מאת ה', וכל מה שקורה עם כל אדם ואדם בפרטות אינו אלא ממה שנגזר עליו לטובתו, מהשפעת טובו ורוב חסדו של הבורא עולם. אולם ההזדמנות שיכול האדם לראות ולהרגיש את ההשגחה המיוחדת המלווה אותו תמיד, אינה אלא בעניני שידוכים. כי בכל הבריאה ההשגחה היא בהעלם ובהסתר, והאדם צריך להתעמק הרבה, להיטהר ולהכין את עצמו, כדי שיוכל להרגיש כיצד הקב"ה מנהיגו בכל צעד ושעל. מה שאין כן בעניני שידוכים, שם ניכר וברור שהכל מאת ה', ורואים בחוש כיצד כל אדם מקבל את האשה המתאימה לו, הנצרכת לתיקונו. כמו כן רואים פעמים רבות, שאנשים עושים השתדלות בעניני שידוכים, ובסוף לא זו בלבד שההשתדלות אינה מועילה, אלא אף מזיקה, ולעומת זאת, שידוכים שלא עלה כלל על הדעת שיוכלו לבוא לידי גמר, יוצאים לפועל בלא שום השתדלות. כי בעניני שידוכים אין הדבר הולך על פי דרך הטבע, אלא יש השגחה מיוחדת לטובתו של האדם, אשר ניתן לראותה אף בימינו.

מה עושה הקב"ה משמת ימי בראשית ועד עכשיו?!

ידוע מה דאיתא במדרש (בראשית רבה סח, ד) בזה"ל: "מטרונה שאלה את ר' יוסי בר חלפתא אמרה לו לכמה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אמר לה לששת ימים כדכתיב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקדוש ברוך הוא יושב ומזווג זיווגים בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני". ע"כ. ולכאורה תמוה ביותר, מה ששאלה מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, והלא הקב"ה מנהיג את עולמו בכל עת ובכל שעה, מחיה את כל הנבראים, מצבא השמים ועד אחרון הנבראים, זן ומפרנס את כל בריותיו אשר ברא, מקרני ראמים ועד ביצי כינים, מוריד גשמים וכו'. ומה מקום יש לשאלה מה הוא עושה. ועל דרך זה ממש יש להקשות, מדוע לא השיב רבי יוסי בר חלפתא שהקב"ה מתעסק בהנהגת עולמו ומקיימו בכל עת.

וביאר הגאון רבי בנימין מענדלזון זצ"ל גאב"ד קוממיות, באופן נפלא, שאותה מטרונא לא שאלה את רבי יוסי מה עושה הקב"ה כפשוטו, אלא עיקר שאלתה היתה, איזו פעולה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אשר על ידה יהא ניכר שהוא מנהיג את העולם. כי הקב"ה הסתיר עצמו, ונראה כאילו הנהגת העולם היא בדרך הטבע ח"ו, וביקשה לדעת באיזה ענין אפשר לראות בעליל את תוקף ההשגחה הפרטית. ועל כן השיב לה: "הקב"ה יושב ומזווג זיווגים", כי בפרשת השידוכים רואים בחוש את גילוי ההשגחה העליונה, ומַה' אִשָּׁה לְאִישׁ.

אין האב אלא מחותנו, כי הקב"ה הוא המחתן

דבר זה ממש אמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, לבאר הטעם שהמשיא את בנו או את בתו נקרא בשם "מחותנו". הרי לכאורה היה צריך לומר שהוא "מחתן", ומהו לשון "מחותנו"? אלא הביאור, כי באמת אין הוא שמחתן, אלא אבינו שבשמים הוא המחתן, ואבי החתן והכלה אינו אלא "מחותנו" **[בלשון נפעל -ער וועלט גפירט]**. וביסוד הדברים פירש עוד מה שמצינו בלשון חז"ל שהחתן נקרא בשם "ארוס". וכבר תמה התוספות יום טוב (נדרים פ"י מ"ג), שלפי דקדוק הלשון היה צריך לקרותו בשם "מארס" ולא "ארוס", שהוא לשון נפעל, דהיינו שנפעל על ידי אחרים. אלא רמז יש בדבר, שאכן אין החתן מארס כלל, כי מן השמים ממציאים את הזיווג, והוא אינו אלא "ארוס".

וכזה ראה וקדש!

הנה השידוך הראשון משמת ימי בראשית היה, כאשר אמר הקב"ה (בראשית ב, יח-כא) "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ... וַיַּפֵּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה".

ויש שרמזו בזה, כי פעמים רבות מתעקש האדם לומר: רצוני דוקא בשידוך פלוני, ולעומת זאת פעמים שהוא אומר על שידוך מסוים: הס מלהזכיר. על כן אמר הקב"ה לאדם: אני אשיג לך את הזיווג ההגון לך בכך שאפיל עליך תרדמה, ובאותה שעה הראה לפניך את זיווגך, וכזה ראה וקדש! וכאמרי אינשי: "אל תעזור ואל תפריע".

וכן פירש הרה"ק רבי שלומקה מזוועהיל זי"ע (יסוד צדיק עמ' רפ"ג) את הנוסח בשטר התנאים: "האב עומד מצד בנו החתן" - לרמוז שאין האב אלא עומד מן הצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד, אלא שפעמים מעמידו הקב"ה מן הצד כדי שלא יפריע בחכמתו ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה.

ובזה ביארו מה שאמרו חז"ל (סוטה ב ע"א) "ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני". והיינו, שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד, כבר הוכרז על ידי בת קול מהשמים: בת פלוני לפלוני. כי שלשה שותפים באדם, הקב"ה, אביו ואמו (עי' קידושין ל ע"ב), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם יכנסו אביו ואמו כשותפים בו, כשעדיין אין בידם לומר: אף אנו שותפים בעסק זה, וברצוננו לתת דעה בעניין, כי רצוננו בשידוך פלוני, ושידוך פלוני אינו מתאים לנו. אלא כביכול יעשה הקב"ה כרצונו.

ה' יתברך הוא המנהיג את כל עסק השידוכים

הנה כתוב בפרשתינו (בראשית כד, ב-ג): וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יַרְכִּי. וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ... יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לָקָחַנִי מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי וַאֲשֶׁר דִּבֶּר לִי וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִשָּׁם. וגו'. וכתב רש"י (פסוק ז) וז"ל: "ולא אמר ואלהי הארץ ולמעלה אמר ואשביעך וגו' אמר לו עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ שהרגלתיו בפי הבריות אבל כשלקחני מבית אבי היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא היה רגיל בארץ". עכ"ל. ולכאורה צריך ביאור, מה ראה אברהם אבינו להזכיר לאליעזר דוקא בשעה זו, שהוא הרגיל את הבריות לידע שה' הוא אלקי השמים וגם אלקי הארץ.

וביאר הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל, כי כך אמר לו אברהם אבינו לאליעזר: בתחילה היה אלקי השמים, ולא היו הבריות מכירים בו, כלומר, שהיתה הנהגתו יתברך מכוסה ונעלמת, ולא היה ניכר שהכל מתנהג בהשגחה פרטית, עד שבא אברהם והרגיל את הבריות לדעת שהכל הוא בהשגחה עליונה, וכל ההשתדלות אינה מועילה כלום. וזאת בא להזכיר לאליעזר בטרם צאתו לדרך לחפש את הזיווג ליצחק: זכור היטב שה' הוא אלקי השמים ואלקי הארץ, הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ובפרט בעניני השידוכים. וממילא אל תסמוך על עצמך ועל חכמתך, אלא רק על הקב"ה, כי מה' אשה לאיש.

ובאמת, הדרכה זו של אברהם אבינו ראש האומה הישראלית, שייכת לכל אחד ואחד בבואו לפרק האיש מקדש או לפרק האשה נקנית, וכן לכל אב ואם בישראל העומדים לקראת עונת השידוכים אצל צאצאיהם. שיזכרו היטב שה' הוא אלקי השמים ואלקי הארץ, אל תסמכו על עצמכם או על השדכנים וכו', אלא ידעו היטב שהקב"ה הוא הַמּוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיָּתוֹ, והוא מנהיג ומוביל את כל עסק השידוכים.

ומה נאים להסמיך לזה מה שאמר הרה"ק הפני מנחם זי"ע בשם אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע (הפני מנחם ח"ב עמ' קי"ט), לרמוז על הנאמר בהמשך: "הוּא יְשַׁלַּח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ", ראשי תיבות הימ"ל מלשון שמים, כי מן השמים מנהיגים ומסובבים את כל פרשת השידוכים. ובפעם אחרת אמר, שמלאכו היינו המלאך המסוים שהכריז את השידוך: בת פלוני לפלוני, שהוא מלווה גם את כל הדרך אל השידוך ומסדר את כל הנצרך.

לא הייחוס ולא הממון הם סיבת הזיווג!

ביאור יקר ביאר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע בדברי הגמרא הנזכרים לעיל, להוכיח מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים כי מה' אשה לאיש. כי הנה בכל שידוך יש לאנשים חשבונות שונים ומשונים. יש המחפשים דוקא ייחוס רם ומשפחה נכבדה, ויש אדם שבהגיעו לפרק האיש מקדש מביט על המראה החיצוני, ולעומת זאת רבים יחפשו אחר בעל ממון ודמים. ובדרך כלל נפגשים אלו הדברים: בעל הכסף משתדך עם בעל הכסף, מיוחס עם מיוחס וכו'. ובטוח כל אחד בעצמו ששלש המעלות שבהן התברך מן השמים הן אלו שגרמו לזיווג שייגמר בכי טוב.

וזאת באו חז"ל להוציא מלבם של טועים, ולהודיעם שמה' אשה לאיש, ואין כל סיבה ועילה נוספת לשידוך. ושלשה מיני אנשים אלו מצאנו בתורה, בנביאים ובכתובים: בתורה מצאנו בזיווגו של יצחק אבינו, שהלך אליעזר לארם נהריים למצוא שידוך הגון ממשפחה הוגנת ומיוחסת, ממשפחת בית אבותיו. ושם אמרה תורה: וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵה' יָצָא הַדָּבָר, ללמדנו שלא יצא השידוך לידי גמר מחמת שום תירוץ ואמתלא, אלא רק מפני שכך גזר הקב"ה. בנביאים מצאנו אצל שמשון הגיבור, שהלך אחר עיניו וחיפש אשה לפי מראה החיצוני, ועליו נאמר: וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵה' הִיא. הרי שהגורם לשידוך היה אך ורק משום שכך רצה המזווג זיווגים. וכן החושב ששידוכו יצא לפועל משום ממונו הרב, ישים אל לבו את הפסוק בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, כי המגיד מראשית אחרית הוא יתן שם ושארית.

וכך פירשו את לשון הכתוב (משלי יח, כב): "מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה'", שהקב"ה מכניס בו באדם בעל כרחו רצון לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים. ועל דרך זה פירש הרה"ק הפני מנחם זי"ע במה שאמרו חז"ל (מכות י ע"ב): "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו", שגם הדרך שאדם רוצה לילך, והרצונות שיש לו בעניני השידוכים, אף הם בכלל "מוליכין אותו", שהקב"ה מוליך את האדם כפי הנגזר עליו, על ידי שמכניס בו רצון.

הקב"ה מייחד את שמו על הזיווג

המהר"ל בבאר הגולה (באר ד') מסביר, שזיווגו של אדם אינו על פי דרך הטבע, אלא הוא רק מאת ה'. ולכן שורה שם י"ה בין איש ואשה: היו"ד באיש והה"א באשה, כי מוכרחים שהשי"ת יחבר ביניהם, שהרי אין זיווגם על פי הטבע.

וזו כוונת המדרש שהבאנו לעיל: "מכאן שהקב"ה מייחד שמו על הזיווג", שכל מהות הזיווג והצלחתו היא שם ה' השורה בין האיש והאשה. ובלי זה אין השידוך יכול להחזיק מעמד אפילו רגע אחד, אף אם לפי מידותיהם וטבעיהם הם מתאימים, וכמו שמבואר במדרש (הובא לעיל) באותה המטרונא עם רבי יוסי בן חלפתא, שרצתה לזווג אלף זוגות עבדים ולא עלתה בידה. ומטעם זה דוקא בעניני שידוכים ניתן לראות את ההשגחה בצורה ברורה, כי כל מהות הזיווג אינה בדרך הטבע, אלא מכח שם ה' השורה על בני הזוג. וממילא ניתן לראות את ההשגחה המיוחדת הקיימת בעניני השידוכים.

אין לך אלא להשתדל מעט, ולבטוח בה' יתברך

בדברי הגר"א מצינו שלמד מדברי הגמרא הללו ש- מַה' אִשָּׁה לְאִישׁ, הוא גם הוראה למעשה, שבעניני שידוכים אין צורך אלא בהשתדלות מועטת, ועיקר הדבר הוא לסמוך על ה', שהרי הכל מאת ה'. וכן הא דכתיב בתהלים (קכז, א) "אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ", והלא הזיווג נקרא בנין בית, ובזה בא הכתוב לרמוז, שאם אין הקב"ה בונה את הבית - שוא עמלו בוניו בו. ומכאן שיש למעט בהשתדלות ולהרבות בביטחון בה'.

קשה זיווגו של אדם בקריעת ים סוף?!

הגמרא במסכת סוטה (ב ע"א) משווה בין זיווגו של אדם לקריעת ים סוף, בזה"ל: "אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר (תהלים סח, ז) אֱלֹקִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת". ע"כ. ונראה לבאר, שעם ישראל הגיעו לים סוף, ושם זכו לגילוי נורא, עד שאמרו חז"ל (עי' רש"י שמות טו; ילקוט שמעוני, שמות רמז רמב): "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, רבי אליעזר אומר מנין אתה אומר שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים... וכו'". היינו, שראו בבירור את יד ה' המשגיחה עליהם. וזהו הדמיון לזיווגו של אדם, שגם בענין זה רואים בבירור את יד ה' ואת השגחתו הפרטית. ובזה יובן מה ששאלנו לעיל, מדוע מניחים את טבעת הקידושין על אצבע הכלה דוקא, ולא על הקמיצה. כי בענין הזיווג רואים את יד ה' והנהגתו בבירור, כשם שבקריעת ים סוף הראו ישראל באצבע ואמרו: זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ. יעזור ה', שנזכה להאמין באמונה שלימה כי כל הזיווגים מאת ה' יתברך, ולבטוח בו כי הוא המזווג זיווגים ומנהיג את הכל לטובת האדם. ועל ידי שנרבה בביטחון ונמעט בהשתדלות, נזכה לראות בעינינו את חסדי ה' ואת נפלאות השגחתו, בבנין בית נאמן בישראל.